

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

http://www.vlada.si/

PREDSEDNIK DRŽAVNEGA ZBORA

L J U B L J A N A

EVA: 2012-2330-0234
Številka: 00728-5/2013/8
Datum: 6. 2. 2013

REPUBLIKA SLOVENIJA - DRŽAVNI ZBOR

Prejeto:	07-02-2013	
Šifra:	FM-02/13-2/1	
Povezava:		
EPA:	992-VI	EU:
Sign. zn.:		
Kratika:		

Vlada Republike Slovenije je na 49. redni seji dne 6. 2. 2013 določila besedilo:

- Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o dedovanju kmetijskih gospodarstev – skrajšani postopek,

ki vam ga pošiljam v obravnavo in sprejem na podlagi 142. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo in 105/10).

Vlada Republike Slovenije predlaga obravnavo predloga zakona po skrajšanem postopku, ker gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona.

Trenutno je onemogočeno izvajanje Zakona o dedovanju kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. 70/95 in 54/99 – odl. US), ker se podatki o vrstah rabe, katastrskih kulturah in katastrskih razredih od 30. junija 2012 ne vodijo več v zemljiškem katastru. S predlaganim zakonom se uvaja nov kriterij za določitev obsega zaščitene kmetije in s tem omogoča izvajanje Zakona o dedovanju kmetijskih gospodarstev kot pomembnega instrumenta kmetijske politike. Če predlagan zakon ne bo sprejet po skrajšanem postopku, bo prišlo do še večjih zastojev v dednih postopkih ter v postopkih prometa s kmetijskimi zemljišči po Zakonu o kmetijskih zemljiščih, kar bo povzročilo kršitev pravic strank do odločanja v razumnem roku.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 43/01 (23/02 – popr.), 54/03, 103/03, 114/04, 26/06, 21/07, 32/10, 73/10, 95/11 in 64/12) in 235. člena Poslovnika državnega zbora določila, da bosta kot njena predstavnik pri delu Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovala:

- Franc Bogovič, minister za kmetijstvo in okolje,
- Branko Ravnik, državni sekretar, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

PRILOGA: 1

Dr. Božo PREDALIČ
GENERALNI SEKRETAR

SKRAJŠANI POSTOPEK

EVA: 2012-2330-0234

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O DEDOVANJU KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

I. UVOD

Zakon o dedovanju kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. 70/95 in 54/99 – odl. US) (v nadaljevanju besedila: ZDKG) je bil sprejet leta 1995 z namenom doseganja naslednjih ciljev: omogočiti prevzemniku (dediču) kmetije obstoj na tej kmetiji, preprečiti drobljenje srednje velikih kmetij in tudi s tem zagotoviti gospodarsko utemeljeno kmetovanje, zagotoviti poseljenost prostora in obdelanost kmetijskih zemljišč ter izvajanje potrebnih del v gozdu.

ZDKG ureja posebni postopek pri dedovanju zaščitene kmetije. Zaščitena kmetija, ki je določena v 2. členu, obsega najmanj 5 ha in ne več kot 100 ha primerljivih kmetijskih površin glede na vrsto rabe zemljišč, ki so (bile) določene v zemljiškem katastru. V skladu z Zakonom o evidentiranju nepremičnin (Uradni list RS, št. 47/06, 65/07 – odl. US, 106/10 – ZDoh-2H in 47/12 – ZUKD-1A) se od 30. junija 2012 v zemljiškem katastru ne vodijo več podatki o vrstah rabe zemljišč, katastrskih kulturah in katastrskih razredih, zato je treba na novo določiti način izračuna primerljivih kmetijskih površin iz 2. člena ZDKG, kar ureja predlagana sprememba zakona.

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE ZAKONA

1.1 Ocena stanja

Posebna ureditev dedovanja zaščitene kmetije je še vedno pomemben instrument, ki preprečuje drobitev srednje velikih kmetijskih gospodarstev in vpliva na ekonomsko moč kmetijskega gospodarstva ter jamči njegov nadaljnji obstoj in razvoj.

Kmetijsko gospodarstvo v Sloveniji je v letu 2010 obsegalo povprečno 6,4 ha kmetijskih zemljišč v uporabi (v nadaljevanju besedila: KZU). V primerjavi s povprečno velikostjo kmetijskega gospodarstva pred desetimi leti je bilo večje za 0,8 ha KZU. Povprečna površina KZU na kmetijsko gospodarstvo je bila v letu 2010 najmanjša v obalno-kraški statistični regiji (4,4 ha), največja pa v koroški in notranjsko-kraški statistični regiji (7,7 ha). (Vir: Podatki kmetijstva 2010 – vsaka kmetija šteje, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, junij 2012.).

Tabela: Povprečna velikost kmetijskih gospodarstev po državah članicah EU

	KZU/kmetijsko gospodarstvo (ha)		
	2000	2007	2010
EU-27	:	12,7	:
Belgija	22,6	28,6	:
Bolgarija	:	6,2	12,1
Češka	:	89,3	152,4
Danska	45,7	59,7	62,9
Nemčija	36,3	45,7	55,8
Estonija	:	38,9	48,0
Irska	31,4	32,3	35,7
Grčija	4,4	4,7	4,9
Španija	20,3	23,8	24,0
Francija	42,0	52,1	53,9
Italija	6,1	7,6	7,9
Ciper	:	3,6	3,0
Latvija	10,2	16,5	21,5
Litva	:	11,5	13,7
Luksemburg	45,4	56,9	:
Madžarska	4,7	6,8	8,1
Malta	:	0,9	0,9
Nizozemska	20,0	24,9	25,9
Avstrija	17,0	19,3	19,2
Poljska	:	6,5	9,6
Portugalska	9,3	12,6	12,0
Romunija	:	3,5	:
Slovenija	5,6	6,5*	6,5
Slovaška	30,4	28,1	77,5
Finska	27,3	33,6	35,9
Švedska	37,7	42,9	43,1
Združeno kraljestvo	67,7	70,8	:

Vir: Eurostat.

Legenda: KZU – kmetijsko zemljišče v uporabi

* 6,5 ha – podatek Eurostata, zaokrožen navzgor nasproti podatkom SURS.

Po podatkih Evropskega statističnega urada (Eurostat) za leto 2010 je povprečna velikost kmetijskega gospodarstva v Sloveniji znašala 6,5 ha, kar nas uvršča na rep držav članic Evropske unije. (Vir: Eurostat).

1.2 Razlogi za sprejetje zakona

V skladu s 160. členom Zakona o evidentiranju nepremičnin (Uradni list RS, št. 47/06) se podatki o vrstah rabe, katastrskih kulturah in katastrskih razredih v zemljiškem katastru vodijo le še pet let po uveljavitvi zakona. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 106/10) je bil rok za vodenje omenjenih podatkov podaljšan do

30. junija 2012. Nato je Zakon o spremembah Zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka (Uradni list RS, št. 47/12) naložil Geodetski upravi Republike Slovenije, da v zemljiškem katastru do 29. junija 2013 omenjene podatke izkazuje tako, kakor so evidentirani na dan 30. junija 2012.

Podatki o vrstah rabe, katastrskih kulturah in katastrskih razredih bodo do 29. junija 2013 še razvidni iz zemljiškega katastra, vendar gre za »zamrznjene« podatke, ki niso uporabni za izračun zaščitene kmetije po ZDKG. Zaradi navedenega je treba v noveli zakona na novo določiti primerljive kmetijske površine, da se bo lahko določil obseg zaščitene kmetije in s tem omogočilo izvajanje ZDKG.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji ostajajo enaki kakor ob sprejetju zakona iz leta 1995: omogočiti prevzemniku (dediču) kmetije obstoj na tej kmetiji, preprečiti drobitev srednje velikih kmetij in tudi s tem zagotoviti gospodarsko utemeljeno kmetovanje, zagotoviti poseljenost prostora in obdelanost kmetijskih zemljišč ter izvajanje potrebnih del v gozdu. Zakon še naprej ureja le posebnosti pri dedovanju kmetijskih gospodarstev, za vse preostalo pa se uporablja splošni zakon o dedovanju.

2.2 Načela

Načela ostajajo enaka kakor ob sprejetju zakona. 67. člen Ustave RS določa, da je treba način pridobivanja in uživanja lastnine urediti tako, da je zagotovljena njena ekonomska, socialna in ekološka funkcija, ter da zakon ureja način in pogoje dedovanja. Socialna funkcija lastnine se uresničuje s tem, da se dediču omogoči obstoj na kmetiji, ekonomska funkcija se zagotavlja s preprečevanjem drobitve srednje velikih kmetij, ekološka funkcija lastnine pa se v zakonu zagotavlja tako, da bo dedič ostal na kmetiji, ki mu bo omogočala opravljati kmetijsko in gozdarsko dejavnost. Enaka načela zajema tudi načelo trajnostnega razvoja kmetijstva, ki bo ekonomsko učinkovito in konkurenčno, socialno in družbeno odgovorno, hkrati pa tudi okolju prijazno in zdržno.

2.3 Poglavitne rešitve zakona

Zakon ohranja zgornjo mejo 100 ha in na novo določa spodnjo mejo 6 ha kot kriterij za zaščiteno kmetijo. Spodnja meja za določitev zaščitene kmetije se poveča s 5 ha primerljivih površin na 6 ha primerljivih površin, saj se želi pred drobljenjem posesti zaradi prometa s kmetijskimi zemljišči ali dedovanja po predlagani noveli zakona zaščititi le kmetije, ki imajo dovolj površin, da s kmetovanjem lahko preživijo. Novela zakona ne predvideva, da bi bilo treba zaradi dviga vstopnega praga in načina izračuna primerljivih površin preverjati vse do zdaj zaščitene kmetije.

Zbrani podatki kažejo, da število zaščitene kmetij upada, tiste, ki ostajajo zaščitene, pa povečujejo svoje površine. Na podlagi vzorčnega poizvedovanja pri upravnih enotah se ocenjuje, da je danes zaščitene blizu 20.000 kmetij, njihova povprečna površina (kmetijskih in gozdnih zemljišč) je 19,6 ha, povprečna površina, izražena v hektarih primerljivih kmetijskih površin, pa okoli 7,7 ha. Podatki so bili zbrani na ministrstvu za kmetijstvo in okolje. Primerljive kmetijske površine glede na vrsto rabe zemljišč so (bile) določene v zemljiškem katastru po veljavnem zakonu in povzete iz odločb o zaščitene kmetijah.

Za izračun primerljivih kmetijskih površin se po novem uporablja kriterij bonitetnih točk. Bonitetne točke se vodijo na zemljiško parcelo v zemljiškem katastru in izkazujejo proizvodno sposobnost zemljišča glede na naravne in gospodarske pogoje za kmetijsko ali gozdno proizvodnjo. Ti pogoji so: lastnosti tal, podnebja, reliefa in posebnih vplivov, kot so skalovitost, poplavnost, sušnost, odprtost in zaprtost, zasenčenost in vetrovnost. Kmetije, ki jih sestavljajo pretežno gozdovi, se za zaščiteno kmetijo štejejo le, če imajo vsaj dva hektara primerljivih kmetijskih površin, ki so po dejanski rabi v zemljiškem katastru evidentirana kot kmetijsko zemljišče.

Zakon ukinja dolžnost vodenja registra zaščitene kmetij na upravnih enotah, vendar pa upravne enote zavezuje k letnemu poročanju ministrstvu, pristojnemu za kmetijstvo, o številu zaščitene kmetij in njihovih površinah. Upravne enote po izdaji odločbe vložijo predlog zemljiški knjigi za vpis ali izbris zaznambe zaščitene kmetije na katastrskih parcelah. Upravne enote za nadzor prometa s kmetijskimi zemljišči in za preverjanje, ali je neka parcela del zaščitene kmetije, uporabljajo podatke iz zemljiške knjige. Tudi za načrtovanje ukrepov kmetijske politike podatki o posameznikih, ki so lastniki zaščitene kmetij, ne predstavljajo pomembne informacije. Bistveni so podatki o obsegu kmetijskih zemljišč v uporabi, ki se za posamezno kmetijo vodijo v registru kmetijskih gospodarstev. Za spremljanje učinkov zakona, ki ščiti kmetije pred drobljenjem posesti in ekonomsko slabitvijo v postopkih dedovanja in prometa s kmetijskimi zemljišči, je tako pomembno le spremljanje števila zaščitene kmetij in njihov obseg.

Zakon na novo določa tudi zemljišča, ki niso pomembna za zaščiteno kmetijo, kadar pride do izplačila nujnega deleža drugemu dediču. V praksi do zdaj ni bilo jasno, kaj predstavlja za kmetijo manj pomembna zemljišča.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima posledic za državni proračun in druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje novele zakona ni treba zagotoviti dodatnih sredstev v državnem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOST PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog novele zakona ni v nasprotju s pravnim redom Evropske unije, saj vsebina zemljiške politike ni neposredno obravnavana v skupni pravni ureditvi Evropske unije.

Pri pripravi novele je predlagatelj pregledal predpise nekaterih evropskih držav ali njihovih dežel ter v nadaljevanju podaja kratek pregled ureditve teh področij.

5.1 Zvezna republika Nemčija

V Nemčiji ureja področje zaščitene kmetij Zakon o ukrepih za izboljšanje kmetijske strukture in za zaščito zemljišč in gozdov kmetijskih gospodarstev (*Gesetz über Maßnahmen zur*

Verbesserung der Agrarstruktur und zur Sicherung land – und forstwirtschaftlicher Betriebe, 28. julij 1961 in vse nadaljnje spremembe). S tem zakonom se sledi trem temeljnim ciljem:

- ohranitev kmetovanja na kmetijskih in gozdarskih gospodarstvih tako, da se omeji prodaja kmetijskih zemljišč (mikroekonomski vidik),
- varstvo narave in okolja, ki ga agrarne strukture ohranjajo in izboljšujejo, ter
- prehranska varnost prebivalstva (makroekonomski vidiki).

Zakon vsebuje naslednji poglobljeni rešitvi: pogodbeni prodaja kmetijskih in gozdarskih podjetij je predmet odobritve v posebnem postopku in posebna ureditev dedovanja kmetijskih gospodarstev, po katerem lahko deduje le en dedič.

Določitev dedičev kmetijskih gospodarstev je v pristojnosti sodišč, ki lahko v primeru manjše zaokrožene kmetije določijo enega dediča. Če gre za večje kmetijske obrate, ki jih je mogoče razdeliti na več delov, se ti lahko razdelijo na več dedičev. Predmet dedovanja po tem zakonu je le kmetija brez preostalega premoženja pokojnika, ki zagotavlja preživetje dediča, ki želi prevzeti kmetijo. Preostali dediči so upravičeni do denarnega nadomestila.

5.2 Republika Avstrija

Zvezni zakon o posebnih predpisih kmetijskega dedovanja (*Bundesgesetz vom 21. Mai 1958 über besondere Vorschriften für die bäuerliche Erbteilung (Anerbengesetz)*) in vse nadaljnje spremembe) ščiti ekonomsko zdrava in močna družinska kmetijska gospodarstva in preprečuje drobljenje kmetij ob dedovanju. Kmetije, ki so podvržene temu zakonu, so v lasti fizične osebe ali zakoncev ali starša in otroka, in zagotavljajo preživetje vsaj dvema osebama (dva poprečna letna prihodka), hkrati pa ne presegajo dvajsetkratnika tega prihodka. Deduje lahko samo en dedič, preostalim dedičem se izplača delež.

Koroški deželni zakon določa, da zaščiteni kmetija obsega najmanj 5 ha kmetijskih površin. Površina mora biti povezana s kmetijskimi poslopji (npr. hlevom ali z živino), ki služijo kmetovanju. To velja tudi za sadjarske in zelenjadarske kmetije. Zakon pa ne velja za čista gozdarska posestva. Za ugotovitev statusa "dedne kmetije" (zaščiteni kmetija) je v tej zvezni deželi pristojna Kmetijsko-gozdarska zbornica, ki o tem izda izvedensko mnenje.

5.3 Italijanska republika

V skladu z zveznim zakonom (*Orientamento e modernizzazione del settore agricolo*) je »zaščiteni« kmetija, ki obsega kmetijska zemljišča ter osnovna sredstva vključno s stavbami, nedeljiva deset let od njene ustanovitve, kar pomeni, da je v tem času ni mogoče razdeliti s pravnimi posli med živimi ali pravnimi posli za primer smrti. »Zaznamba« o nedeljivosti zaščiteni kmetije se vpiše v zemljiško knjigo.

5.4 Švicarska konfederacija

Zvezni zakon o kmetijskih zemljiščih (*Art. 11 ff. Bundesgesetz über das bäuerliche Bodenrecht* z dne 4. 10. 1991 in vse nadaljnje spremembe) določa, da lahko kmetijsko gospodarstvo deduje tisti dedič, ki se izkaže za primerne za nadaljevanje gospodarjenja, preostali dediči pa so upravičeni do odpravnine. Preživeli zakonec lahko zahteva preužitek v hiši, kjer je živel, če je to možno. Če je dedič mladoleten, se z odločitvijo dedovanja kmetije počaka in dodeli zakoniti zastopnik.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

Poenostavlja se določitev primerljivih kmetijskih površin in s tem razbremenitev upravnih enot. Upravne enote tudi ne vodijo več registra zaščitene kmetij. Nov način izračuna primerljivih kmetijskih površin upravnih enot ne zavezuje, da ponovno preverijo izpolnjevanje pogojev za vse zaščitene kmetije, lahko pa to naredijo po uradni dolžnosti. Do preveritve bo v praksi največkrat prišlo v postopku prometa s kmetijskimi zemljišči ali v postopku dedovanja (ko da predlog zapuščinsko sodišče) ali na predlog strank.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Ohranja se namen zakona iz leta 1995, in sicer da se prepreči drobljenje srednje velikih kmetij in zagotovi večja obdelanost kmetijskih površin.

Ocenjujemo, da izvajanje zakona pozitivno vpliva na podeželje, saj zagotavlja poseljenost podeželskega prostora. Z zagotavljanjem poseljenosti podeželskega prostora pa se zagotavlja tudi obdelovanje kmetijskih zemljišč, ohranja krajina in skrbi za razvoj podeželja.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo

Zakon še naprej ureja le posebnosti pri dedovanju kmetijskih gospodarstev, ki so družinske kmetije. Ureja izključno dedovanje fizičnih oseb (prvi odstavek 2. člena ZDKG), in sicer na način, da ščiti pred razdelitvijo premoženja kmetije med sodediče prevzemnika kmetije, ki bo na kmetiji nadaljeval s kmetovanjem. Dedovanje po splošnem zakonu o dedovanju bi prevzemnika (dediča) kmetije gospodarsko onemogočilo, saj bi delitev dediščine na enake dedne deleže pomenila drobitev zemljišč ter solastništvo na parcelah, s tem pa bi bilo prevzemniku kmetije odvzeto osnovno sredstvo za kmetovanje in onemogočen obstoj kmetije.

Ocenjujemo, da bo novela zakona ohranila namen zakona iz leta 1995, in sicer preprečevala drobljenje kmetijskih gospodarstev (tj. zaščitene kmetij) in s tem pripomogla h krepitvi njihove ekonomske moči.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Ocenjujemo, da ima ZDKG pozitivne in tudi negativne posledice na socialnem področju. Prevzemniku (dediču) olajša prevzem kmetije, in sicer na način, da se mu omogoči obstoj na kmetiji ter zagotovi osnovno sredstvo za kmetovanje brez dodatnega ekonomskega izčrpanja kmetije (izplačila dednih deležev drugim sodedičem). Posledično ZDKG prikrajša sodediče, ki so ob dedovanju upravičeni le do nujnega deleža, se pa s tem ohranja kmetovanje na podeželju, zagotovi obdelanost kmetijskih zemljišč ter preprečuje drobitev srednje velikih kmetij.

6.5 Presoja posledic na dokumentu razvojnega načrtovanja

/

6.6 Izvajanje sprejetega predpisa

Omogočeno bo izvajanje ZDKG, saj obstoječa ureditev ne omogoča določitve primerljivih kmetijskih površin. Novela zakona ne predvideva podzakonskih predpisov. Za spremljanje izvajanja novele zakona je pristojno Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

6.7 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o dedovanju kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. 70/95 in 54/99 – odl. US) se v prvem odstavku 2. člena številka »5« nadomesti s številko »6«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Za 1 ha primerljive kmetijske površine po tem zakonu se šteje:

- 1 ha zemljišč, ki so po dejanski rabi v zemljiškem katastru evidentirana kot kmetijska zemljišča in imajo boniteto zemljišč v skladu s predpisi, ki urejajo evidentiranje nepremičnin (v nadaljnjem besedilu: boniteta), od 50 do 100,
- 2 ha zemljišč, ki so po dejanski rabi v zemljiškem katastru evidentirana kot kmetijska zemljišča z boniteto od 1 do 49, ali
- 8 ha zemljišč, ki so po dejanski rabi v zemljiškem katastru evidentirana kot gozdna zemljišča.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Kmetije, ki izpolnjujejo pogoje iz prvega odstavka tega člena, sestavljajo pa jih pretežno gozdovi, se za zaščiteno kmetijo štejejo le, če imajo najmanj 2 ha primerljivih kmetijskih površin, ki so po dejanski rabi v zemljiškem katastru evidentirana kot kmetijska zemljišča.«.

2. člen

4. člena se spremeni tako, da se glasi:

»4. člen

Zaščiteno kmetijo po 2. členu tega zakona na predlog lastnika, sodišča ali po uradni dolžnosti preveri oziroma določi z odločbo v upravnem postopku upravna enota, na območju katere leži pretežni del zemljišč, ki sestavljajo kmetijo.

Za določitev zaščitene kmetije se glede lastništva uporabljajo podatki iz zemljiške knjige, glede bonitete zemljišč in obsega zemljišč zaščitene kmetije pa podatki iz zemljiškega katastra.

Na nepremičninah se zaznamba v zemljiški knjigi o zaščiteni kmetiji vpiše ali izbriše po uradni dolžnosti na podlagi odločbe iz prvega odstavka tega člena, ki jo upravna enota pošlje zemljiški knjigi.

Upravna enota poroča ministrstvu, pristojnemu za kmetijstvo, do 31. januarja tekočega leta za preteklo leto o številu zaščitene kmetije in njihovih površinah.«.

3. člen

Na koncu tretjega odstavka 15. člena se doda besedilo:

»Zemljišča, ki niso pomembna za zaščiteno kmetijo, so zlasti: gozdna zemljišča, kmetijska zemljišča z boniteto nižjo od 40, in zemljišča, ki so po namenski rabi stavbna, razen če gre za zemljišča, na katerih stojijo objekti za potrebe kmetije oziroma so potrebna za nadaljnji razvoj kmetije.«.

4. člen

V tretjem odstavku 22. člena se v prvi alineji besedilo »neobdelovalna kmetijska zemljišča« nadomesti z besedilom »gozdna zemljišča oziroma kmetijska zemljišča z boniteto, nižjo od 40«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

5. člen

Postopki, začeti na podlagi Zakona o dedovanju kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. 70/95 in 54/99 – odl. US), se končajo v skladu s tem zakonom.

Odločbe, izdane na podlagi Zakona o dedovanju kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. 70/95 in 54/99 – odl. US), ostanejo v veljavi do izdaje nove odločbe iz 4. člena tega zakona.

6. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Na novo se določa izračun primerljivih kmetijskih površin in dviguje vstopni prag za zaščiteno kmetijo s pet na šest hektarov primerljivih kmetijskih površin. Kot kriterij se določajo bonitetne točke, in sicer tako, da se načeloma ohranja številčno primerljiv obseg zaščitenih kmetij kot po zakonu iz leta 1995. Bonitetne točke se vodijo na zemljiško parcelo natančno v zemljiškem katastru in izkazujejo proizvodno sposobnost zemljišča. Dvig vstopnega praga je potreben, ker se je povprečna površina kmetije v Sloveniji povečala. Kmetije, ki jih sestavljajo pretežno gozdovi, se za zaščiteno kmetijo štejejo le, če imajo vsaj dva hektara primerljivih kmetijskih površin, ki so po dejanski rabi v zemljiškem katastru evidentirana kot kmetijska zemljišča. Tako sledimo namenu zakona iz leta 1995, da so zaščitenе kmetije kmetijske ali kmetijsko-gozdarske gospodarske celote, ne pa samo gozdarske enote.

K 2. členu

Postopek določitve ali preveritve zaščitenе kmetije se lahko začne na predlog stranke ali na predlog zapuščinskega sodišča ali pa ga začne upravna enota po uradni dolžnosti. Upravne enote največkrat po uradni dolžnosti preverijo izpolnjevanje pogojev za zaščiteno kmetijo v postopkih prometa s kmetijskimi zemljišči v skladu z zakonom, ki ureja kmetijska zemljišča, lahko pa tudi v drugih primerih.

Ohranja se dolžnost, da se nepremičnine zaščitenе kmetije zaznamujejo v zemljiški knjigi po uradni dolžnosti, na novo pa se uvaja dolžnost izbrisa zaznambe iz zemljiške knjige po uradni dolžnosti.

Zakon črta tudi dolžnost vodenja registra zaščitenih kmetij na upravnih enotah, vendar pa upravne enote zavezuje k letnemu poročanju ministrstvu, pristojnemu za kmetijstvo, o številu zaščitenih kmetij in njihovih površinah.

K 3. členu

Zakon na novo določa tudi zemljišča, ki niso pomembna za zaščiteno kmetijo, kadar gre za določitev nujnega deleža drugemu dediču. Ta zemljišča so predvsem: gozdna zemljišča, kmetijska zemljišča z boniteto, nižjo od 40, in zemljišča, ki so po namenski rabi stavbna, razen če gre za zemljišča, na katerih stojijo objekti za potrebe kmetije ali so potrebna za nadaljnji razvoj kmetije. Potrebnost in nujnost objektov za kmetijo je treba presoјati z vidika pretekle navezanosti kmetijskih objektov na konkretno kmetijo.

K 4. členu

V praksi so se pojavljale težave, ker »neobdelovalna kmetijska zemljišča« niso nikjer opredeljena, zato se opredelitev neobdelovalna kmetijska zemljišča nadomešča s terminologijo, ki je enaka rešitvi iz 15. člena, in sicer gre za zemljišča, ki niso pomembna za zaščiteno kmetijo, to pa so: gozdna zemljišča ali kmetijska zemljišča z boniteto, ki je nižja od 40.

K 5. členu

Zakon v prehodni določbi ureja uporabo zakona za primere, ko so bili postopki že začeti na podlagi Zakona o dedovanju kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. 70/95 in 54/99 – odl. US) in v trenutku uveljavitve tega zakona še niso končani. V tem primeru se uporabi nov zakon.

Nov način izračuna primerljivih kmetijskih površin upravnih enot ne zavezuje, da ponovno preverijo izpolnjevanje pogojev za vse zaščitene kmetije, lahko pa to naredijo po uradni dolžnosti. Do preveritve bo v praksi največkrat prišlo v postopku prometa s kmetijskimi zemljišči ali v postopku dedovanja (ko da predlog zapuščinsko sodišče) ali na predlog strank. Odločbe, izdane na podlagi Zakona o dedovanju kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. 70/95 in 54/99 – odl. US), ostanejo v veljavi do izdaje nove odločbe iz 4. člena tega zakona.

K 6. členu

S tem členom se določa uveljavitev zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

2. člen

Zaščiten kmetija po tem zakonu je kmetijska oziroma kmetijsko-gozdarska gospodarska enota, ki je v lasti ene fizične osebe ali lasti, solasti ali skupni lasti zakonskega para, ali v solasti enega od staršev in otroka ali posvojenca oziroma njegovega potomca in obsega najmanj 5 ha in ne več kot 100 ha primerljive kmetijske površine.

Za 1 ha primerljive kmetijske površine po tem zakonu se šteje:

- 1 ha njiv ali vrtov ali
- 2 ha travnikov ali ekstenzivnih sadovnjakov ali
- 4 ha pašnikov ali
- 0,25 ha plantažnih sadovnjakov ali vinogradov ali hmeljišč ali
- 8 ha gozdov ali
- 5 ha gozdnih plantaž ali
- 6 ha barjanskih travnikov ali drugih površin.

Kmetije, ki sicer izpolnjujejo pogoje iz prvega odstavka tega člena, sestavljajo pa jih izključno gozdovi, se ne štejejo za zaščitene kmetije.

Kot zakonca po tem zakonu se štejeta tudi moški in ženska, ki živita v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti in nista sklenila zakonske zveze, vendar le v primeru, če ni razlogov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna.

4. člen

Zaščiten kmetijo po 2. členu tega zakona določi po uradni dolžnosti z odločbo v upravnem postopku upravna enota, na območju katere leži pretežni del zemljišč, ki sestavljajo kmetijo.

Za določitev zaščitene kmetije se glede lastništva in obsega zaščitene kmetije uporabljajo podatki iz zemljiške knjige, glede višine katastrskega dohodka pa podatki iz zemljiškega katastra.

Pristojni upravni organ za geodetske zadeve po uradni dolžnosti enkrat mesečno sporoči upravni enoti vse podatke oziroma spremembe v podatkih iz 2. člena tega zakona po lastnikih.

Pristojna sodišča, ki vodijo zemljiške knjige, so podatke iz 2. člena tega zakona in drugega odstavka tega člena dolžna predložiti upravni enoti na njeno zahtevo.

Zaščiten kmetija se zaznamuje v zemljiški knjigi in zemljiškem katastru po uradni dolžnosti na podlagi odločbe iz prvega odstavka tega člena.

Upravna enota vodi register zaščitenih kmetij v skladu s tem zakonom. Register vsebuje najmanj naslednje podatke: ime in priimek lastnika, naslov, podatke o kmetijskih zemljiščih in gozdovih iz 2. člena tega zakona in podatke o premoženju iz 3. člena tega zakona. Pri vzpostavljanju registra zaščitenih kmetij lahko upravna enota zbira podatke na podlagi enotne matične številke občana, ki pa ni sestavni del registra.

Predpis o podrobnejši vsebini registra zaščitenih kmetij in načinu njegovega vodenja izda minister, pristojen za kmetijstvo, v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

Na predlog lastnika ali po uradni dolžnosti lahko upravna enota v upravnem postopku preveri, če kmetija še izpolnjuje pogoje iz 2. člena tega zakona in o tem izda ustrezno odločbo. Če kmetija pogojev ne izpolnjuje več, se izbriše iz registra zaščitenih kmetij.

15. člen

Nujni delež izplača dedič, ki je dedoval zaščiteno kmetijo. Rok za izplačilo nujnega deleža določi sodišče glede na gospodarsko zmožnost zaščitenega kmetija in socialne razmere dediča. Ta rok lahko praviloma traja največ pet let; v izjemnih primerih lahko sodišče na zahtevo dediča, ki je dedoval zaščiteno kmetijo, določi tudi daljši rok, in sicer največ do deset let.

Nujni delež, ki ga določi sodišče, se do plačila vsako leto revalorizira po temeljni obrestni meri v skladu s predpisi o temeljni obrestni meri.

Izjemoma lahko iz upravičenih razlogov deduje dedič iz prvega odstavka prejšnjega člena tudi zemljišče ali druge nepremičnine oziroma premičnine, če niso pomembne za zaščiteno kmetijo, vendar le do višine nujnega deleža.

22. člen

Oporočitelj sme nakloniti volilo, katerega predmet je del zaščitenega kmetija, če s tem znatno ne prizadene gospodarske sposobnosti zaščitenega kmetija.

Denarna in druga volila, ki bi dediča zaščitenega kmetija preveč obremenjevala, sme sodišče na njegovo zahtevo zmanjšati. Pri tem mora sodišče paziti na to, da dediči iz prvega odstavka 14. člena tega zakona niso prikrajšani glede svojega nujnega deleža po tem zakonu.

Šteje se, da je gospodarska sposobnost zaščitenega kmetija v smislu prvega odstavka tega člena znatno prizadeta, če je predmet volila kmetijsko obdelovalno zemljišče; šteje pa se, da ni znatno prizadeta:

- če so predmet volil neobdelovalna kmetijska zemljišča, pri čemer posamezno volilo ne presega dva odstotka, vsa volila skupaj pa ne presegajo deset odstotkov skupnih kmetijskih površin;
- če so predmet volil stavbna zemljišča ali druge stvari ali pravice, ki spadajo v zaščiteno kmetijo, pri čemer vrednost posameznega volila ne presega dva odstotka, vsa volila skupaj pa ne presegajo deset odstotkov celotne vrednosti zapuščine.